

דף מו.

עין משפט א.

ח"מ סימן רג סעיף א.ג.

עיין לעיל דף מה: עין משפט א

עין משפט ב.

ח"מ סימן רג סעיף ט

ט י. המטבע אין דרך ^מ שיזכה בו מעתה מי שאינו ברשותו אלא בהקנהו ע"ג קרקע ^נ, כגון שהקנה לו קרקע ועל גבו מעות, או שישכור מקום המעות, כיון שזכה בקרקע בכסף בשטר או בחזקה או בקנין סודר זכה במעות, והוא שיהיו אותם מעות קיימים כגון מופקדים במקום אחר ולא כפר בהם הנפקד.

ט יא. ראובן שהיה לו חוב על שמעון והקנה ללוי קרקע ועל גביו החוב, הרי לא קנה החוב ^ס אבל יכול להקנות לו החוב של הישראל ^ע במעמד שלושתן, וכן יכול להקנותו ע"י שימכור לו או יתן לו במתנה שטר החוב ^פ.

עין משפט ג.

ח"מ סימן קכב סעיף א

א. אע"פ שלוח ששלח למלוה חובו ביד שלוחו ובציווי המלוה ואבד פטור, אם ירצה הלוח שלא לשלחו אפי' שנעשה שליח זה ע"פ עדים הרשות בידו עד שיבוא השליח עם הרשאה ^צ. כיון שיש לחוש

מ. היינו במתנה אבל במכר אם משך ראובן המטלטלין נתחייב דמי שויו. סמ"ע ס"ק ט"ז.
 נ. ממציא מ"ו ודין אגב גם מעובדא דרב פפא שם. וכתב בביאורים דמשמע אפי' סיטומתא לא מהני. נתיבות בחידושים ס"ק י"ט.

ס. רמב"ם פ"ו ממכירה הלכה ז' דהוא עובדא דרב פפא פקדון היה, אבל מלוה ע"פ א"א לקנותם באגב, וכן כתב הרשב"א בהגוזל עצים. ועיין במרדכי בפ' הגוזל קמא שהביא הרבה פוסקים דס"ל דיכול להקנות חוב באגב, והביא דעה זו הרמ"א בסי' ס"ו סעיף כ"ו. ש"ך ס"ק ד'.

ע. דבשל גוי יש בו חילוקי דינים בסי' קכ"ו סעיף כ"ב. סמ"ע ס"ק י"ח.

פ. ועיין בסי' קכ"ג בסעיף א' דלהרא"ש כותבין הרשאה אפי' על מלוה ע"פ. סמ"ע ס"ק י"ז.

צ. מקמא דף ע' ע"א האי אדרכתא דלא כתיב בה זיל דון וזכי וכו'. . . וכ"כ הרי"ף בפ' הגוזל עצים, ואפי' אמר ללוה או לנפקד לשולחו ע"י זה. סמ"ע ס"ק א' וש"ך ס"ק ב'.

שמא ימות **ק** המלוה קודם שיתן החוב ביד השליח ואם יאנסו בדרך יהיה חייב הלוה ליורשים **ר** מכיון שלא נתנם ביד השליח עד שמת כבר המלוה. ע"כ עצה טובה ללוה או לנפקד שלא יתנו לשליח המלוה אא"כ בא בהרשאה שהקנה לו בקנין אגב קרקע מה שיש לו אצל פלוני.

הגה: מיהו אם ידוע שמת המלוה לא יתנו ליד השליח **ש**.

הגה: נוהגים שאם נראה לביה"ד שזכות למלוה הוא, אע"פ שאינו לא שלוחו ואין לו הרשאה בידו **ח** ובא לרדת לדין עם הנתבע במקומו של המלוה, הלוה צריך לדון עמו.

י"ד סימן קעג סעיף ו

י. היו פועליו תובעים אותו בשוק, ואמר לשולחני תן לי דינר טבוע דהיינו שיש עליו צורה ויוצא בהוצאה לפרעם ואני אתן לך יותר

והקשה במרדכי בפ' מרובה שם הא קימ"ל שלוחו של אדם כמותו, והביא שהרא"ש כתב דחיישינן שמא ביטל את השליחות, משא"כ במורשה שאין יכול לבטל את השליחות. והשו"ע השמיט טעם של הרא"ש כי ס"ל שיכול לבטל השליחות גם אחרי הרשאה כמ"ש בסעיף ג'. וע"כ כתב טעם השני חשש שמא ימות המלוה לפני שיתן ליד השליח. גאון אות ד'.

ק. בב"ק דף ק"ד ע"ב ובפירוש רש"י שם. ואע"פ שבגיטין לא חיישינן למיתה, הנ"מ באיסורא שבין אדם למקום, אבל בממון שהוא בין אדם לחבירו מי ימחה בידו שיחוש בזה כדי שלא יבוא לידי הפסד, מיהו י"א דגם בממון לא חיישינן רק בזקן. סמ"ע ס"ק ג'. **ר**. והוא שהתברר שהמלוה מת קודם נתינת המעות ליד השליח, אבל אם איכא ספק בדבר מתי מת העלה בספר פעמוני זהב דפטור הלוה הגם שהשטר עדיין ביד היורשים דשמא השאירו ולא קרעו עד שיגיעו המעות ליד המלוה, וחלק שם על הרה"ג יעקב נאיים שרצה לדמותו לסימן פ"ב סעיף ב' דכל שטר בחזקתו הגם שהלוה והמלוה שניהם טוענים שמא נפרע ע"ש. וכתב הרב פעמוני זהב דלא דומה לשם והמוציא מחבירו עליו הראיה. והש"ך בס"ק ה' הביא כמה מחברים דגם בנודע שמת המלוה קודם נתינת המעות לשליח פטור. ובביאורים ס"ק ג' כתב דבשליחות שכתב לו לשלוח על ידו ודאי פטור לשלם ליורשים. נתיבות ס"ק א' בחידושים.

ש. ומשמע מדברי הרמ"א אפי' בא בהרשאה שהקנה לו באגב קרקע, וכ"כ בד"מ בשם תשובת הרא"ש והטעם דאע"ג שהקנה לו אגב קרקע מ"מ לא היתה כוונתו רק לעשותו שליח לנפשו ולא עבור בניו. סמ"ע ס"ק ד'. והש"ך בס"ק ו' כתב דזה אינו אלא הטעם בידע בו שמת שלא יתן ליד השליח דשמא יבטלו שליחותו היורשים גם אחרי ההרשאה. **ת**. מתרומת הדשן בפסקים סי' רי"ז, דקימ"ל זכיה מטעם שליחות וכי היכי דזכין לאדם שלא בפניו ה"ז נעשה שלוחו שלא בפניו לטובתו, וסיים שם אבל אם ביה"ד רואים שזה הרוצה להיות מורשה אינו מכוון לטובת המלוה או המפקיד, אין בדבריו כלום, ואין לדיין אלא מה שענינו רואות. סמ"ע ס"ק ב'.

משוויו מעות שאינם טבועות שיש לי בבית, מותר א אם יש לו כל דמי הדינר בבית.

הגה: ולי נראה אפי' מעט מהם שיש לו בבית מהני, כמו בהלואת סאה בסאה ב.

הגה: וכל ההיתר הוא דינר טבוע במעות ג שזה דרך מקח וממכר, אבל מעות במעות דהוי כהלואה אפי' יש לו בבית, הכל אסור.

דף מו:

עין משפט א.ב. חו"מ סימן רג סעיף א
עין לעיל דף מה: עין משפט א

עין משפט ג. חו"מ סימן קצט סעיף ב

ב. וה"ה בראובן שמכר מטלטלין לשמעון במאה, וקנה שמעון

א. מברייתא בב"מ מ"ו וכשנויא דרב אשי, ומעות שאינם טבועות הוה כפירות וכיון שיש לו מותר. מתלמידי הרשב"א בשם הרמב"ן.

ודוקא לשולחני שאורחיה בכך, אבל אדם דעלמא אסור עד שיאמר לו בפירוש דרך מקח וממכר. ודוקא במעות שאינם טבועות אבל בטבועות אע"פ שהם מין אחר דמי להלואה ואסור. ש"ך ס"ק י"ד.

ב. והמהרש"ל והלבוש והב"ח והט"ז חולקים על הרמ"א בזה דלא דמי להלואת סאה בסאה, שהרי נותן לו יותר משויו ואין לזה היתר אלא דרך מקח וממכר, ע"כ צריך שיהיה לו כל דמי הדינר בביתו, וכמו שכתב מר"ן השו"ע.

ועוד כתב הט"ז בס"ק ט' ראיתי להזכיר מה שיש נוהגין לעשות היתר שהלוח כותב לו שמוכר לו איזה סך כסף וידוע שאין לו אותו סך רק שהמלוה סומך על מה שהוא מודה שיש לו אותו סך זה, נראה לי איסור דאורייתא דמה מהני הודאה לשקר להפקיע איסור דאורייתא דהגם שיש כח ביד ההודאה לחייב עצמו ממון גם מה שאינו חייב, אבל חלק גבוה מי ימחול וכעין שכתבתי בסימן קס"ט סעיף י"א דמי שאינו מוחזק שיש לו משכונות של עכו"ם לא מהני הודאתו לשקר, עכ"ל הט"ז. ובב"י בס"י קי"ג מיישב המנהג דיש לסמוך על היתר זה של זקוקים כסף ע"ש.

ג. היינו שאינם טבועות שהוא מין אחר, אבל מעות במעות אע"פ ששניהם אינם טבועות כיון ששניהם מין אחד וכן פירות בפירות אסור, דהו"ל הלואה ואינו מותר רק סאה בסאה בלי עודף, ומשמע דהיינו בסתמא אבל אם אמר לו בפירוש הלוח לי שהוא דרך הלואה אפי' פירות בפירות של שני מינים אסור, כמ"ש בס"י קס"ב דאסור ללות סאה חטים בסאה דוחן אפי' יש לו דוחן. ש"ך ס"ק ט"ז.

המטלטלין ונתחייב לראובן בדמים, ואח"כ היה לשמעון מטלטלין אחרים למכור ואמר לו ראובן מכור לי אותם בדמים שיש לי בידך מדמי המכר ונתרצה הרי נקנו אותם מטלטלין במעות אלו^ד, שגם זה דבר שאינו שכיח ולא גזרו בו חכמים שהמעות אינן קונות.

הגה: י"א דוקא באמר לו מכור לי בהנאת מחילת הדמים^ה שיש לי בידך, אבל אם אמר לו מכור לי בדמים שיש לי אצלך לא קנה.

ב ג. היה עליו חוב שלא מחמת המכר^ו ואמר לו מכור לי מטלטלין בחוב שיש לי עליך ונתרצו שניהם לא קנה.

ח"מ סימן קצח פעיף א

עין משפט ד.

עיין לעיל דף מד. עין משפט י

ח"מ סימן קצח פעיף ה

עין משפט ה.

עיין לעיל דף מד. עין משפט כ

ח"מ סימן קצט פעיף ב

עין משפט ו.

עיין לעיל עין משפט ג

ד. מבב"מ מ"ו ע"ב וכתב ה"ה בפ"ה ממכירה הלכה ד' לפי שחייב הנעשה מחמת מכר אינו מצוי ולא תיקנו בו משיכה, והו"ל כאילו לא נתחייב לו מעולם במעות וכאילו החליפו פרה בשור.

וכתב בפעמוני זהב דלא שנא אמר המוכר או הלוקח קנה. ועוד כתב שם דאם בדבר הנקנה יש בו דין חלוקה נקנה כנגד אותם מעות שחז"ל אמרו שקונים הגם שאין מספיק לקנות כל המטלטלין ע"ש.

ה. ה"ה שם בשם הרמב"ן בב"מ מ"ו ע"ב. ורשב"א בקידושין כ"ח ע"ב. והר"ן במציעא שם. ולדעתם אז בחוב הבא מחמת מכר קונה לגמרי משום דלא שכיח, אבל מחילת שאר החוב אין קונה רק לענין מי שפרע כמו מעות בעין. סמ"ע ס"ק ג'.

ו. דסתם חוב שכיח ורק חוב מחמת מכר לא שכיח, וקשה במה יקנה כיון שאין המעות בעין גם בחוב מחמת המכר. וי"ל דעשו חז"ל כאילו המכר הראשון עדיין בעין והחליפו עם הדבר שמוכר לו עתה. סמ"ע ס"ק ד'. וכתב הביאורים דצריך שיהיה המכר הראשון בעין ביד המוכר.

עין משפט ז.

ח"מ סימן רג פעיף ח

ח ט. מעות הרעות שפסלתן המלכות או המדינה, וכן דינרים שאין יוצאין באותה מדינה, ואין נושאים ונותנים בהם עד שמשנים אותם למטבע אחר הרי הם כפירות^ז ונקנין בקנין, ומתחייבין במשיכתן לתת מעות שפסקו. ואם נטלו כנגדן מעות לא נקנו.

הגה: וי"א אפי' מעות הרעות שלא נפסלו לגמרי^ח רק שאינן יוצאין בהוצאה בפרהסיא נקראים מטלטלין, וכן נראה עיקר.

עין משפט ז.

ח"מ סימן קצט פעיף א

א. לא דקדק המוכר לידע את מנינם של המעות או משקלם אלא שאמר לו הלוקח מכור לי חפץ שלך במעות אלו כיון שזה דבר שלא שכיח לא גזרו בו חכמים ונקנה החפץ^ט.

הגה: אפי' הלוקח ידע מנינם רק שאמר למוכר מכור לי באלו והמוכר לא דקדק במנינם י"א דקנה^י.

ז. רמב"ם פ"ו ממכירה הלכה ו' וכתב ה"ה מדשנינו במשנה מעות הרעות קונות את היפות במציעא מ"ד ע"א, ופי' רש"י שם שפסלתן מלכות ושאינן יוצאין כלל, ופסלתן מדינה, כלומר שאין יוצאין באותה מדינה ועדיין יוצאין במדינה אחרת. ובפסלתן מלכות או המדינה הרי הן ככלי לכל דבר וקונין בהם. וכ"כ הב"י בס"י קצ"ה והרמ"א שם בסעיף ב'. ש"ך ס"ק ב'.

ח. נמוקי יוסף בב"מ ריש הזהב, וה"ה פ"ו דמכירה הלכה ו' בשם הרשב"א.

ט. ממציעא מ"ז ע"א. ולא גזרו שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעליה. סמ"ע ס"ק ב'. וה"ה קנה פירות בלא מנין במעות ידועים ג"כ קנה והיינו שאין המדה ידועה אבל חפץ שאין שומתו ידועה זה שכיח ואינו נקנה במעות. נתיבות ס"ק א'.

י. ב"י בשם תלמידי הרשב"א וכך דקדק מרש"י מ"ו ע"ב ד"ה מכור.